

"У наставку наших активности након Паришког самита о западном Балкану од 4. јула 2016. године, ми, шесторица премијера западног Балкана, састали смо се данас како бисмо потврдили своје обавезе, размотрили досадашњи напредак и покренули припреме за наредни самит који ће се одржати у Италији, у Трсту 12. јула 2017.

Састанку су присуствовали представници Италије, Европске комисије и Европске службе за спољне послове.

Паришки самит 2016. је обезбедио важну мапу пута за даље јачање регионалне сарадње, снажније повезивање и продубљивање интеграције вођене јасном перспективом придруживања ЕУ.

Остајемо потпуно посвећени нашој перспективи приступања ЕУ, у којој лежи наша заједничка слободна и просперитетна будућност. Поздрављамо чињеницу да је Европски савет поново потврдио своју недвосмислену подршку европској перспективи западног Балкана и нагласио да ЕУ остаје посвећена региону и ангажована на свим нивоима како би подржала стабилност и ојачала политичке и економске везе са регионом и унутар њега. На тај начин ова чврста и веродостојна перспектива наставља да покреће нашу трансформацију и модернизацију кроз политичке и економске реформе. Принцип „прво оно најбитније“ (fundamentals first) се и даље налази у средишту нашег деловања у погледу владавине закона, што укључује безбедност, основна права, демократске институције и реформу јавне управе. Ми смо једнако тако фокусирани и на економски развој и конкурентност, подстицање предузетништва у региону, убрзавање страних инвестиција, те повећање раста и изгледа за запошљавање. Наставили смо да остварујемо напредак на путу ка придруживању и нећемо штедети напоре да тим путем и наставимо.

Док појединачно напредујемо на том путу, свесни смо чињенице да једини начин за остваривање ове европске судбине јесте да удружимо снаге као регион. Радимо заједнички на стварању нових могућности за регион, користећи његове потенцијале како бисмо додатно ојачали његов успех. Не одступамо од нашег свечаног обећања да нећемо ометати европску перспективу наших суседа, већ ћемо је унапређивати и подржавати. Стога изражавамо забринутост због недавних случајева националистичке поларизације, који се понекад дешавају по етничким линијама. Залажемо се за решавање међусобних политичких разлика унутар наших демократских институција, кроз активне расправе у оквиру наших парламената.

Помирење је од суштинског значаја за стабилност нашег региона. У овом тренутку посебно потврђујемо нашу снажну посвећеност избегавању и превазилажењу билатералних спорова у најкраћем могућем року. Појачаћемо напоре у духу Декларације Бечког самита из 2015. године и Бечке конференције из априла 2016. године како бисмо остварили видљив напредак у том погледу.

„Берлински процес“ и иницијатива западни Балкан 6 су већ подстакли јачање и продубљивање регионалне сарадње. Редовни министарски састанци су обезбедили фокус и пружили подстицај нашим реформским настојањима, нарочито у погледу агенде за повезивање.

Повезивање

Агенда за повезивање представља основу нашег деловања у пружању стварних користи за наше грађане и обезбеђивању инфраструктуре за ширу сарадњу у другим областима. Подробно смо размотрили реализацију 13 инвестиционих пројеката у области транспортног и енергетског повезивања укупне вредности 825 милиона евра, укључујући донације ЕУ у износу од 303 милиона евра, који су договорени на самитима о западном Балкану 2015. и 2016. године.

Од наведених пројеката, два су већ почела са реализацијом током 2016. године, а до самита у Трсту биће покренуто још неколико њих. Важно је организовати регионалне промотивне догађаје о овим пројектима како би се нашим грађанима показало да је агенда за повезивање реална и да даје конкретне резултате. У процесу припрема за самит у Трсту у склопу „Инвестиционог оквира за западни Балкан“ покренут је процес скрининга нових пројеката. Свесни смо да избори који се тичу финансирања зависе од ригорозне процене зрелости и напретка који смо постигли у спровођењу „реформских мера повезивања“ којима ће се отворити тржишта, креирати транспарентни регулаторни оквири, унапредити сигурност и смањити трошкове за пословне субјекте и грађане, те привући даљња улагања у саобраћај и енергетику.

Појачани мониторинг кроз редовне састанке министара западног Балкана на основу извештаја о мониторингу које израђује Опсерваторија за надгледање саобраћаја у југоисточној Европи и Секретаријат Енергетске заједнице у великој је мери олакшао и усмерио наше активности на реформама политика.

Наставићемо да улажемо напоре охрабрени новонасталим замахом. У погледу саобраћаја свесни смо потребе за даљњим напретком у побољшању процедура преласка границе и инфраструктурних објеката. Охрабрени смо позитивним дешавањима у вези с финализацијом Споразума о транспортној заједници (ТСТ) и намера нам је да овај Уговор потпишемо на самиту у Трсту. Верујемо да је западни Балкан најбоља локација за Секретаријат овог споразума. Важан напредак постигнут је у области енергетике, где је наш циљ потпуно повезивање с Енергетском унијом ЕУ на основу „Мапе пута за регионално тржиште електричне енергије“. Енергетска ефикасност и развој обновљивих извора ће и даље представљати приоритетне области када су у питању реформе наших политика.

Заједничко тржиште западног Балкана

С циљем јачања потенцијала раста, отварања нових радних места и економског приближавања ЕУ, треба се руководити правилом регионалне економске интеграције. С циљем осигурања успеха, такође је потребно да отворимо простор за иновације, активно стимулишемо пословање и охрабримо инвестиције и на нивоу малих и средњих предузећа. Желимо направити одлучан корак напред у овом правцу стварањем заједничког тржишта западног Балкана које ће бити одскочна даска према јединственом тржишту ЕУ. То подразумева израду Мапе пута у којој ће бити утврђено следеће:

1. заједничко тржиште за робу, услуге и капитал,
2. слободан проток квалификоване радне снаге,
3. заједничко дигитално тржиште,
4. динамичан простор за инвестиције.

Разговарали смо о Мапи пута за коју је Регионално веће за сарадњу (RCC) направило концепт и затражили да се припреми Вишегодишњи акциони план како бисмо осигурали њено спровођење до 2020. године. Овај вишегодишњи акциони план, у којем ће бити наглашен подстицај пословних могућности у паметном развоју и зеленом развоју, као и напредак заснован на правилима, биће припремљен на време за одобравање на Самиту у Трсту, а припремиће га радна група од наших представника уз помоћ Регионалног већа за сарадњу.

Мала и средња предузећа су окосница економије наших земаља и с нестрпљењем очекујемо иницијативе на Самиту у Трсту за подстицај њиховог развоја и бољег приступа финансирању, укључујући и финансирање путем „Програма за развој и иновације предузећа на западном Балкану“.

Позитиван програм за младе

Верујемо да су млади нашег региона најважнији актери у нашим настојањима на остваривању регионалне сарадње, пријатељства и помирења. Инаугурација Регионалне канцеларије за сарадњу младих (RYCO) 8. децембра 2016. године у Тирани показала је нашу опредељеност за ове циљеве као и према младим људима који ће нам помоћи да их остваримо. Очекујемо да Регионална канцеларија почне са радом пуним капацитетом. Потпуно смо свесни напретка и користи едукације младих државних службеника и програма размене које спроводи ЕУ и позивамо да се на Самиту у Трсту објави наставак овог програма.

Миграције

Изазов миграција и даље је присутан на правцу преко западног Балкана, нарочито за две земље које су највише погођене. Иако је обим изазова у великој мери смањен након затварања руте у марту прошле године, и даље се бележи стални проток особа које још увек користе овај правац. Стога поздрављамо трајну опредељеност ЕУ за подршку земљама које се налазе уз ову руту преко западног Балкана која је изражена у Декларацији Европског већа из Малте у фебруару. Потребна је континуирана пажња у вези са могућим ризицима раздвајања миграционих кретања. Поздрављамо тесну сарадњу са Комисијом, Европском граничном и обалском стражом и државама чланицама у ефикасном праћењу, бољем управљању границама и миграцијама уз поштовање људских права, борбу против кријумчарења миграната и унапређење смештајних капацитета за смештај миграната.

Борба против тероризма и радикализације

Тероризам и радикализација и даље представљају претњу у самом региону и ван њега. Поздрављамо концепт интегрисаног управљања границама за западни Балкан који је у децембру 2016. године усвојило Веће ЕУ за правосуђе и унутрашње послове. Враћање страних бораца и опасност од стварања радикализованих „паралелних“ заједница представља потенцијалну

претњу сигурности коју настојимо уклонити путем унапређења спровођења закона, стратегијама за борбу против тероризма и акционим плановима који све више имају тежиште на превенцији и борби против радикализације. Свесни смо да је у овој области потребно урадити више и тесно ћемо сарађивати са ЕУ, што подразумева и проширење мреже за борбу против радикализације на нашу регију и продубљивање наше сарадње са Еурополом у области борбе против тероризма.

Борба против корупције

Чврсто смо одлучни да појачамо напоре на спречавању и борби против корупције у свим облицима. Наставићемо да радимо на успостављању кредибилних оквира политике за спречавање и решавање проблема корупције, оснивању посебних институција и улагању значајних напора на унапређењу специјализације у овој области. Учврстићемо нашу сарадњу и очекујемо да ће Самит у Трсту пружити подстицај у овом правцу.

Будући планови

Гледајући у будућност, желимо преузети пуну одговорност за напредак који треба да остваримо и под водством региона довести 'Берлински процес' до зацртаног циља. Рачунамо на подршку Европске уније која ће уз наше напоре допринети нашем даљем стабилном напретку према пуноправном чланству у европској породици".